

ULUSAL VE ULUSLARARASI SIRALAMA PARAMETRELERİ VE METODOLOJİLERİ

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
KALİTE KOORDİNATÖRLÜĞÜ

1. Araştırma Üniversitesi Parametreleri

Performans Kriterleri 3 ana başlık altında değerlendirilmektedir:

1. Araştırma Kapasitesi (%40)

- Bilimsel Yayın Sayısı
- Atıf Sayısı
- Ulusal AR-GE ve Yenilik Destek Programlarından Alınan Proje Sayısı
- Ulusal AR-GE ve Yenilik Destek Programlarından İlgili Yılda Kuruma Aktarılan Fon Tutarı
- Uluslararası Proje Fon Tutarı
- Ulusal ve Uluslararası Patent Başvuru Sayısı
- Ulusal Patent Belge Sayısı
- Uluslararası Patent Belge Sayısı
- Faydalı Model ve Tasarım Belge Sayısı
- Desteklenen Uluslararası Proje Sayısı

2. Araştırma Kalitesi (%40)

- Incites Dergi Etki Değerinde İlk %50'lik Dilime Giren Bilimsel Yayın Oranı
- Incites Dergi Etki Değerinde İlk %10'luk Dilime Giren Yayın Oranı
- Bilim Ödülü Sayısı
- TÜBİTAK 1004 Programı Kapsamında Desteklenen Teknoloji Platformu Projesi Kapsamında Alınan Fon Tutarı
- Yayınların Açık Erişimli Yayın Sayısı
- Dünya Akademik Genel Başarı Sıralamalarındaki Performansı
- Akredite Edilmiş Program Sayısı
- Uluslararası Doktora Öğrenci Sayısı
- Doktora Mezun Sayısı
- Doktora Öğrenci Sayısı

3. Etkileşim ve İş Birliği (%20)

- Üniversite-Üniversite İş Birlikli Yayın Oranı
- Üniversite-İş Dünyası İş Birlikli Yayın Oranı
- Uluslararası İş Birlikli Yayın Oranı
- Üniversite-İş Dünyası İş Birlikli Ulusal ve Uluslararası Patent Belge Sayısı
- Uluslararası İş Birlikli Ulusal ve Uluslararası Patent Belge Sayısı
- Kamu Fonları Kapsamında Üniversite – İş Dünyası İş Birliği ile Yapılan AR-GE ve Yenilik Projelerinden Alınan Fon Tutarı
- Kamu Fonları Kapsamında Üniversite – İş Dünyası İş Birliği ile Yapılan AR-GE ve Yenilik Projeleri Sayısı
- Uluslararası Öğrenci Oranı
- Uluslararası Öğretim Üyesi Oranı
- Uluslararası Öğretim Üyesi – Öğrenci Sayısı
- TÜBİTAK 2244 Sanayi Doktora Programı Öğrenci Sayısı

Değerlendirme Süreci ve Kaynaklar

- **Veri kaynakları:** YÖKSİS, TÜBİTAK, Clarivate InCites, YÖKAK, TÜRKPATENT
- **Değerlendirme:** Veriye dayalı, yıldan yıla karşılaştırmalı ve performansa göre
- **Sonuç:** En yüksek puanı alan ilk 20 üniversite "Araştırma Üniversitesi", ilk 10'u "Aday Araştırma Üniversitesi" olarak ilan edilir.

2. YÖK – Üniversite İzleme ve Değerlendirme Kriterleri

Yükseköğretim Kurulu (YÖK) tarafından geliştirilen Üniversite İzleme ve Değerlendirme Sistemi, Türkiye'deki üniversitelerin yıllık performanslarının karşılaştırmalı biçimde izlenebilmesi ve kamuoyuyla şeffaf biçimde paylaşılabilmesi amacıyla oluşturulmuştur. Sistem, yükseköğretim kurumlarının eğitim, araştırma, topluma hizmet ve yönetim süreçlerine dair veri temelli değerlendirmeler yapılmasını sağlar. Her üniversitenin yıllık performansı, belirlenen kriter ve alt göstergeler doğrultusunda ölçülür ve kamuya açık bir raporla yayımlanır. İzleme sistemi, üniversiteler arası rekabeti artırmayı, gelişim alanlarını görünür kılmayı ve politika geliştirmeye katkı sağlamayı hedefler.

YÖK İzleme Kriterleri:

1. Kuruma Ait Bilgiler

- Toplam Öğrenci Sayısı
- Yüksek Lisans Öğrenci Sayısı
- Doktora Öğrenci Sayısı
- Öğretim Üyesi Sayısı
- Öğretim Elemanı Sayısı
- İdari Personel Sayısı
- İstihdam Edilen Araştırmacı Sayısı
- İstihdam Edilen Uluslararası Öğretim Elemanı Sayısı
- İstihdam Edilen Uluslararası Doktoralı Öğretim Elemanı Sayısı

2. Kalite Güvence Sistemi

- Uluslararası Değişim Programları Kapsamında Gelen Öğrenci Sayısı
- Uluslararası Değişim Programları Kapsamında Gönderilen Öğrenci Sayısı
- Uluslararası Değişim Programları Kapsamında Gelen Öğretim Elemanı Sayısı
- Uluslararası Değişim Programları Kapsamında Gönderilen Öğretim Elemanı Sayısı
- Tamamlanan Dış Destekli Proje Sayısı
- Üniversitenin THE'ya Göre Dünya Sıralaması
- URAP Dünya Sıralaması
- Webometrics
- USNEWS
- SCIMAGO
- Üniversitenin Yeşil, Çevreci Üniversite Endeksi Sıralaması
- Greenmetric Yerleşim ve Altyapı Alanında Dünya Sıralaması
- Greenmetric Enerji ve İklim Değişikliği Alanında Dünya Sıralaması
- Greenmetric Su Alanında Dünya Sıralaması
- Greenmetric Toplu Taşıma Alanında Dünya Sıralaması
- Greenmetric Eğitim ve Araştırma Alanında Dünya Sıralaması
- Greenmetric Tık Alanında Dünya Sıralaması
- Üniversitenin THE Sanat ve Beşeri Bilimler Alanında Dünya Sıralaması
- THE İş Ekonomisi Alanında Dünya Sıralaması
- THE Klinik ve Sağlık Alanında Dünya Sıralaması
- THE Bilgisayar Bilimi Alanında Dünya Sıralaması
- THE Mühendislik Alanında Dünya Sıralaması
- THE Hukuk Alanında Dünya Sıralaması
- THE Yaşam Bilimleri Alanında Dünya Sıralaması
- THE Fizik Bilimleri Alanında Dünya Sıralaması
- THE Psikoloji Alanında Dünya Sıralaması
- THE Sosyal Bilimler Alanında Dünya Sıralaması
- TÜBİTAK Girişimci ve Yenilikçi Üniversite Endeksi
- URAP Türkiye Sıralaması
- Üniversitenin THE'ya Göre Bölgesel (Asya) Sıralaması
- Üniversitenin THE'ya Göre Ulusal Sıralaması
- Üniversitenin QS'e Göre Bölgesel(Asya) Sıralaması
- Üniversitenin QS'e Göre Ulusal Sıralaması

- Eğitim ve Öğretim Faaliyetl Hedefleri Gerçekleştirme Yüzdesi
- Araştırma Faaliyet Hedefleri Gerçekleştirme Yüzdesi
- İdari Faaliyet Hedefleri Gerçekleştirme Yüzdesi
- Kurumun Stratejik Planında Yer Alan Toplumsal Hizmet Faaliyetlerine İlişkin Hedefleri Gerçekleştirme Yüzdesi
- İç Paydaşları Geri Bildirim Toplantı Sayısı
- Dış Paydaş Geribildirim Toplantı Sayısı
- Kariyer Merkezinin Gerçekleştirdiği Faaliyet Sayısı

3. Eğitim Öğretim

- Uluslararası Doktora Öğrenci Sayısı
- Çift Anadal Yapan Lisans Öğrenci Sayısı
- Uluslararası Öğrenci Sayısı
- Yandal Yapan Lisans Öğrenci Oranı
- ÇAP veya YANDAL Yapan Öğrenci Oranı
- Uluslararası Öğrenci Oranı
- Doktora Öğrenci Oranı
- Öğretim Üyesi Başına Düşen Doktora Öğrenci Sayısı
- Öğretim Üyesi Başına Düşen Tezli Yüksek Lisans Öğrenci Sayısı
- Öğretim Üyesi Başına Düşen Lisans Öğrenci Sayısı
- Öğretim Üyesi Başına Düşen Lisans ve Lisansüstü Öğrenci Sayısı
- Öğretim Elemanı Başına Düşen Lisans ve Lisansüstü Öğrenci Sayısı
- Öğretim Elemanı Başına Düşen Öğrenci Sayısı
- Öğretim Elemanı Başına Düşen Ön Lisans Öğrenci Sayısı
- Öğrenci Başına Düşen İdari Personel Sayısı
- Öğretim Elemanı Başına Düşen İdari Personel Sayısı
- İşe Yerleşmiş Mezun Sayısı
- Mezun Takip Sistemindeki Mezunların Sayısı
- Mezun Takip Sistemindeki Mezunların Oranı
- TUS Yerleşme Oranı
- DUS Yerleşme Oranı
- EUS Yerleşme Oranı
- İş Dünyasının, Mezunların Yeterlilikleri İle İlgili Memnuniyet Oranı
- TUS Yerleşme Sayısı
- DUS Yerleşme Sayısı
- EUS Yerleşme Sayısı
- Uluslararası Öğretim Elemanı Oranı
- Öğretim Elemanlarının Haftalık Ders Saati Ortalaması
- Eğiticilerin Eğitimi Programı Kapsamında Eğitim Alan Öğretim Elemanı Sayısı
- Öğretim Üyesi Başına Tamamlanan Dış Destekli Proje Sayısı
- Teknokent veya Teknoloji Transfer Ofisi (TTO) Projelerine Katılan Öğrenci Sayısı
- Uluslararası Patent Başvuru Sayısı
- Uluslararası İşbirlikli Patent Belge Sayısı
- Öğretim Üyesi Teknoloji Şirketi Sayısı
- Disiplinlerarası Tezli Yüksek Lisans Program Sayısı
- Disiplinlerarası Tezsiz Yüksek Lisans Program Sayısı
- Disiplinlerarası Doktora Program Sayısı
- Yükseköğretim Kurumları Sınavı (YKS) Kılavuzunda Akredite Olduğu Belirtilen Lisans Programı Sayısı
- Erişilebilen Ders Bilgi Paketi Oranı
- Akran Değerlendirilmesi Yapılan Program Sayısı
- Öz Değerlendirme Yapılan Program Sayısı
- Öğrenci Kulüp Sayısı
- Kulüplere Kayıtlı Öğrenci Sayısı
- Üniversitenin Sağladığı Eğitim Burslarından Faydalanan Öğrenci Oranı
- TEKNOFEST, TÜBİTAK, TÜBA vb. Tarafından Organize Edilen Yarışmalara Katılan Öğrenci Sayısı

4. Araştırma Geliştirme

- Endeksli Dergi ve Kitaplarda Yayımlanmış Yıllık Yayın Sayısı
- Endeksli dergi ve kitaplarda uluslararası iş birliği ile yayımlanmış yayın sayısı
- Atıf Sayısı
- İlk %10 luk Dilimde Atıf Alan Yayın Sayısı
- Q1 Yayın Sayısı
- Üniversite Sanayi İşbirliği İle Yapılan Yayın Sayısı
- İlk %10 luk Dilimde Atıf Alan Yayın Sayısının Toplam Yayın Sayısına Oranı
- Endeksli Dergi ve Kitaplarda Ulusal İş Birliği ile Yayımlanmış Yayın Oranı
- İlk %10 luk Dilimde Bulunan Dergilerdeki Yayın Sayısı
- Ulusal Yayınlara Atıf Sayısı
- Endeksli Yayınların Atıf Alma Oranı
- İlk %10 luk Dilimde Bulunan Dergilerdeki Yayın Sayısının Toplam Yayın Sayısına Oranı
- Q1 Yayın Oranı
- İlk %50'lik Dilime Giren Bilimsel Yayın Oranı
- Ulusal Hakemli Dergilerde Yayımlanmış Öğretim Elemanı Başına Düşen Yayın Sayısı
- Endeksli Dergi ve Kitaplarda Uluslararası İş Birliği ile Yayımlanmış Yayın Oranı
- Üniversite Sektör İş Birliği İle Yapılan Yayın Sayısının Toplam Yayın Sayısına Oranı
- Atıf Puanı
- Üniversite Kütüphanesindeki Toplam Basılı Kitap Sayısı
- Üniversite Kütüphanesinde Öğrenci Başına Düşen Basılı Kitap Sayısı
- Öğrenci Başına Düşen E-Kaynak Sayısı
- Ulusal Hakemli Dergilerde Yayımlanmış Yayın Sayısı
- Üniversite Adresli Bilimsel Yayınların Açık Erişim Oranı
- Endeksli Dergi ve Kitaplarda Yayımlanmış Açık Erişimli Yayın Sayısı
- Ulusal Hakemli Dergilerde Yayımlanmış Öğretim Üyesi Başına Düşen Yayın Sayısı
- Öğretim Elemanı Başına Endeksli Dergi ve Kitaplarda Yayımlanmış Yayın Sayısı
- Yayın yapan Öğretim Üyesi Oranı
- Yayın Yapan Öğretim Üyesi Sayısı
- Endeksli Dergi ve Kitaplarda Yayımlanmış Öğretim Üyesi Başına Düşen Yayın Sayısı
- Uluslararası Kurum ve Kuruluşlar Tarafından Desteklenen Ar-Ge Projesi Sayısı
- Ulusal Kurum ve Kuruluşlar Tarafından Desteklenen Ar-Ge Projesi Sayısı
- TÜBİTAK Tarafından Verilen Ulusal ve Uluslararası Proje Sayısı
- TÜBİTAK Tarafından Verilen Ulusal ve Uluslararası Araştırma Bursu Sayısı
- Başvurulan Patent, Faydalı Model veya Tasarım Sayısı
- Olumlu Sonuçlanan Patent Sayısı
- Olumlu Sonuçlanan Ulusal Patent Sayısı
- Olumlu Sonuçlanan Uluslararası Patent Sayısı
- Olumlu Sonuçlanan Patent, Faydalı Model veya Tasarım Sayısı
- Olumlu Sonuçlanan Ulusal Faydalı Model Belge Sayısı
- Olumlu Sonuçlanan Faydalı Model ile Tasarım Sayısı
- Uluslararası Sempozyum, Kongre ve Sanatsal Sergi Sayısı
- Bilim, Teşvik ve Sanat Ödülleri Sayısı
- Uluslararası Ödüller

5. Toplumsal Katkı

- Toplam Sosyal Sorumluluk Projelerinin Sayısı
- Kurumun Kendi Yürüttüğü Sosyal Sorumluluk Projelerinin Sayısı
- Sürekli Eğitim Merkezi (SEM), Türkçe Öğretim Merkezi (TÖMER) ve Dil Merkezi (DİLMER) Tarafından Verilen Sertifika Sayısı

Tablo 1. YÖK Üniversite İzleme ve Değerlendirme Kriterleri – Metodoloji Tablosu

Kategori	Açıklama / Odak Noktası	Gösterge Sayısı (Yaklaşık)	Ağırlık
Eğitim ve Öğretim	Mezuniyet, öğretim kalitesi, öğrenci hareketliliği, program çeşitliliği	10–12	%25
Araştırma – Geliştirme, Yayın ve Proje	Bilimsel yayınlar, Ar-Ge projeleri, patentler, akademik performans	10–12	%30
Uluslararasılaşma	Uluslararası öğrenci/akademisyen oranı, yabancı dilde eğitim, ortak programlar	6–7	%15
Topluma Hizmet ve Sosyal Sorumluluk	Sürekli eğitim, sosyal projeler, toplumsal katkı, çevresel duyarlılık	5–6	%15
Yönetim Sistemi ve Finansman	Kurumsal yapı, bütçe, kalite güvencesi, yönetim süreçleri	10–12	%15

Veri Kaynakları:

- **Resmî Kurumsal Veri tabanları:** TÜBİTAK, YÖKSİS, TÜRKPATENT, YÖKAK ve ÖSYM gibi ulusal kurumların sağladığı istatistiksel ve performans verileri.
- **Bibliyometrik Kaynaklar:** ULAKBİM TR-Dizin (yerli yayınlar), Web of Science ve Scopus gibi veri tabanlarından elde edilen yayın ve atıf verileri (dolaylı/türev olarak).
- **Üniversite Beyanları:** Üniversitelerin doğrudan sunduğu bilgiler: sosyal sorumluluk projeleri, uluslararası iş birlikleri, sürekli eğitim faaliyetleri, stratejik planlar ve kalite güvence raporları.
- **Patent ve Ticarileşme Verileri:** TÜRKPATENT üzerinden alınan patent başvuru, tescil, lisanslama ve faydalı model verileri.
- **İstihdam ve Mezun Verileri:** SGK ve İŞKUR gibi kurumlardan proje bazlı alınabilen mezun istihdam oranı ve sektörel yerleşim verileri.
- **Bağımsız Değerlendirme Raporları:** YÖKAK'ın yürüttüğü dış değerlendirme, kurumsal akreditasyon ve izleme raporları.

3. URAP (University Ranking by Academic Performance)

URAP, üniversiteleri akademik performanslarına göre sıralayan bir sistemdir. Odağı yalnızca akademik kalitedir.

- Yaklaşık 3.000 yükseköğretim kurumu (HEI) değerlendirilir.
- Kurumların genel puanı, belirli bilimsel göstergelere dayalıdır.
- Sıralama yalnızca üniversiteleri kapsar; Çin Bilim Akademisi veya Rusya Bilim Akademisi gibi resmi araştırma kurumları hariç tutulur.

URAP, 2017 yılı itibarıyla, ilgili konu alanlarında Dergi Etki Faktörü açısından birinci, ikinci ve üçüncü çeyrekte yer alan Dergilerde yayınlanan makalelere odaklanarak yayın kalitesini artırmak amacıyla makale ve atıf göstergeleri için yeni bir filtre uygulamaya başlamıştır.

URAP sıralamasında dikkate alınan kriterler:

- Makale Sayısı
- Atıf Sayısı
- Toplam Bilimsel Doküman Sayısı
- Toplam Yayın Etkisi
- Toplam Atıf Etkisi
- Uluslararası İş Birliği

Tablo 2. URAP 2024 Metodolojisi- Temel Parametre Tablosu

Parametre	Açıklama	Ağırlık
Makale Sayısı (Articles)	2022 yılı Web of Science’da yayımlanan makale sayısı	%21
Toplam Belgeler (Total Docs)	Makale + bildiri + diğer yayınlar	%10
Atıflar (Citations)	2018–2022 toplam atıf sayısı	%21
Makale Başına Atıf (Citation Impact)	Ortalama atıf sayısı	%10
Uluslararası İşbirliği (International Collaboration)	Ortak yayın yüzdesi	%15
Makale Başına Uluslararası İşbirliği	Ortak yayın başına makale oranı	%10
Öğretim Üyesi Başına Makale	Öğretim üyesi başına makale sayısı	%7
Öğretim Üyesi Başına Atıf	Öğretim üyesi başına atıf sayısı	%6

4. Girişimcilik ve Yenilikçi Üniversite Endeksi (TÜBİTAK)

TÜBİTAK Girişimcilik ve Yenilikçi Endeksi, Türkiye’deki üniversiteleri girişimcilik ve yenilikçi performansına göre değerlendiren ulusal bir sıralama sistemidir. Amaç, üniversitelerin bilimsel ve teknolojik üretkenliğinin, fikri mülkiyet kapasitesinin, işbirliği ağlarının ve ekonomiye katkısının objektif olarak ölçülmesidir. Sıralama, her yıl TÜBİTAK tarafından açıklanır ve 200’den fazla üniversite değerlendirilir.

Girişimci ve Yenilikçi Üniversite Endeksi:

- Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Yetkinliği Boyutu (%15)
- Fikri Mülkiyet Havuzu Boyutu (%20)
- İşbirliği ve Etkileşim Boyutu (%25)
- Ekonomik Katkı ve Ticarileşme Boyutu (%40)

TÜBİTAK Girişimcilik ve Yenilikçi Endeksi Kriterleri:

A. Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Yetkinliği Boyutu

- Bilimsel yayınlar (makale, bildiri)
- Uluslararası proje sayısı
- Ulusal proje sayısı
- Ar-Ge altyapısı
- Bilimsel personel kapasitesi (öğretim üyesi, doktora öğrencisi)

B. Fikri Mülkiyet Havuzu Boyutu

- Patent başvuru sayısı
- Tescilli patent sayısı
- Faydalı model
- Endüstriyel tasarım
- Marka tescil sayısı
- Lisans gelirleri

C. İşbirliği ve Etkileşim Boyutu

- Sanayi işbirliği projeleri
- Kamu ve STK işbirlikleri
- Uluslararası ortak projeler
- Üniversite-sanayi işbirliği sonucu elde edilen gelir
- Akademisyenlerin sektörle etkileşimi
- Paydaş ağları

D. Ekonomik Katkı ve Ticarileşme Boyutu

- Ticarileşmiş patent sayısı
- Spin-off/Start-up şirket sayısı
- Teknoloji transfer ofisi faaliyetleri
- Teknoloji geliştirme bölgesi (teknopark) performansı
- Girişimcilik destek programları
- Lisanslama sözleşmeleri
- Ürün/hizmet gelirleri

Tablo 3. Girişimci ve Yenilikçi Üniversite Endeksi – Metodoloji Tablosu

Kategori	Açıklama	Ağırlık
Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Yetkinliği	Araştırma kapasitesi: Yayınlar, projeler, doktora mezunları, bilimsel ödüller vb.	%20
Fikri Mülkiyet Havuzu	Ticarileşme potansiyeli: Patent, faydalı model ve tasarım başvuruları ve tescilleri	%15
İş Birliği ve Etkileşim	Üniversite-sanayi ve uluslararası iş birlikleri, ortak projeler, personel ve bilgi dolaşımı	%25
Ekonomik ve Toplumsal Katkı	Girişimcilik faaliyetleri: Teknopark firmaları, lisans geliri, toplumsal etki yaratma	%40

Veri Kaynağı ve Ölçümleme:

- **Kaynaklar:** Web of Science – InCites, YÖK veri tabanı ve üniversitelerin kendi bildirimleri.
- **Zaman:** Her yıl Kasım ayında güncellenir.
- **Kapsam:** 200+ üniversite.
- **Gösterge Sayısı:** 4 boyut altında toplam 22 alt gösterge vardır.

5. QS – WUR Sıralaması

QS, üniversite performansını ölçmek için altı basit ölçümden derlenen tutarlı bir metodolojik çerçeve kullanır. Yasam Bilimleri ve Doğa Bilimleri alanında uzmanlaşmış kurumların asin avantajlı olmamasını sağlamak için 2015 yılında fakülte alanı normalizasyonu başlatıldı; QS, yıldan yıla tutarlı bir karşılaştırma sağlamak amacıyla temel değişikliklerden kaçındı.

Belirtilen Hedef: Gelecekteki üniversite seçimlerinin küresel akademik topluluk ve dünya çapındaki potansiyel işverenler tarafından nasıl algılandığını anlamak isteyen öğrenciler için.

QS World University Rankings, üniversiteleri altı ölçüte göre değerlendirir:

- %5 Uluslararası öğrenci oranı
- %5 Uluslararası öğretim üyesi oranı
- Fakülte başına %20 Scopus kaynaklı alıntılar
- %20 Öğretim üyesi/öğrenci oranı
- %10 işveren itibar
- %40 Akademik itibar

QS sıralamasında dikkate alınan kriterler:

- Toplam öğrenci sayısı
- Uluslararası öğrenci sayısı
- Değişimle gelen öğrenci sayısı
- Değişimle giden öğrenci sayısı
- Toplam uluslararası uyruk sayısı
- Çalışan mezun oranı
- Akademik personel
- Uluslararası akademik personel

QS Dünya Üniversite Sıralamasında dikkate alınan kriterler:

- tCO2e cinsinden Toplam Kapsam 1 ve 2 emisyonları
- Kampüste yenilenebilir kaynaklardan üretilen enerji miktarı, kWh
- Toplam kampüs binası ayak izi (m2)
- Erkek öğretim üyesi sayısı
- Kadın öğretim üyesi sayısı
- Diğer öğretim üyesi sayısı
- Kadın öğrenci
- Diğer öğrenci
- Yabancı uyruklu öğrenci sayısı
- Yönetim (lider) kişi sayısı
- Üst yönetimde görev alan erkek sayısı
- Yıllık su tüketimi, (m3)
- Yıllık enerji tüketimi, kWh/yıl
- Kaç öğrenci ücretin %100'ünü kapsayan bir burs alıyor?
- Kaç öğrenci ücretin en az %50'sini kapsayan bir burs alıyor?
- Sürdürülebilirlik ders sayısı

Tablo 4. QS World University Rankings (Genel Sıralama) Metodolojisi:

Kriter	Açıklama	Ağırlık
Akademik İtibar	Küresel akademisyen anketi sonuçlarına dayalıdır.	%40
İşveren İtibarı	İşverenlerin mezun kalitesi algısını ölçen küresel anket verileri.	%10
Fakülte Başına Alıntı (Scopus)	Akademik araştırma etkinliği – yayın başına atıf sayısı.	%20
Öğretim Üyesi / Öğrenci Oranı	Öğretim kalitesi göstergesi.	%20
Uluslararası Öğrenci Oranı	Üniversitenin uluslararası çekiciliği.	%5
Uluslararası Akademik Personel Oranı	Akademik çeşitlilik ve küresel iş gücü.	%5

6. QS Konuya Göre WUR

QS, üniversiteleri sadece genel performanslarına göre değil, belirli akademik disiplinler (konular) bazında da sıralar. Bu sıralama, öğrencilerin seçmek istedikleri alandaki en iyi okulları belirlemelerine yardımcı olmayı hedefler.

Her konu alanı için sıralamalar şu dört göstergeye dayalıdır (her disiplinde farklı ağırlıklarla):

- Akademik itibar
- İşveren itibarı
- Makale başına araştırma alıntıları
- H-endeksi (yayınların hem üretkenliğini hem de etki gücünü ölçer)

Belirtilen Hedef: Konu düzeyinde karşılaştırmalara yönelik yüksek talebe yanıt olarak, potansiyel öğrencilerin seçtikleri alanda dünyanın önde gelen okullarını belirlemelerine yardımcı olun.

Araştırma kültürleri ve yayın oranları akademik disiplinler arasında önemli ölçüde farklılık gösterdiğinden, QS Konuya Göre Dünya Üniversite Sıralaması her konuda dört göstergeye farklı bir ağırlıklandırma uygular.

Örneğin yayın oranlarının çok yüksek olduğu tıpta araştırma atıfları ve h-indeksi her üniversitenin toplam puanının %25'ini oluşturuyor. Öte yandan tarih gibi yayınlanma oranlarının çok daha düşük olduğu alanlarda araştırmaya ilişkin bu göstergeler toplam sıralama puanının yalnızca %15'ini oluşturmaktadır. Bu arada, sanat ve tasarım gibi istatistiksel olarak anlamlı olamayacak kadar az makalenin yayınlandığı konularda sıralama yalnızca işveren ve akademik anketlere dayanıyor.

Tablo 5. QS World University Rankings by Subject (Konuya Göre Sıralama):

Kriter	Açıklama
Akademik İtibar	Alan bazlı akademik anket sonuçları.
İşveren İtibarı	Mezunların sektörel itibarı.
Makale Başına Alıntı	Araştırma etkisi (Scopus veritabanı).
H-endeksi	Akademik üretkenlik ve etki (belirli bir alanda).

7. QS Sürdürülebilirlik

QS Sürdürülebilirlik Sıralaması (QS Sustainability Rankings), üniversiteleri sadece akademik başarılarına göre değil, toplumsal ve çevresel sürdürülebilirliğe katkılarına göre değerlendirmek amacıyla oluşturulmuştur. Bu sıralamanın temel amacı, üniversitelerin dünyayı daha sürdürülebilir, adil ve yaşanabilir bir yer haline getirme çabalarını ölçmek ve görünür kılmaktır.

QS Sürdürülebilirlik Sıralamasının Amacı;

- **Sürdürülebilir Kalkınmayı Teşvik Etmek:** Üniversitelerin çevresel sorumluluklarını ve sosyal etkilerini izlemek.
- **Üniversiteleri Değişimin Aktörü Olarak Tanıtmak:** Kurumların sadece bilgi üreten değil, toplumun sürdürülebilirliğine katkı sunan yapılar olduğunu göstermek.
- **Öğrencilere ve Araştırmacılara Rehberlik Etmek:** Sürdürülebilirlik alanında ilerlemek isteyen öğrenci ve akademisyenlerin doğru kurumları seçmesini kolaylaştırmak.
- **Üniversiteler Arası Karşılaştırılabilirlik Sağlamak:** Farklı ülkelerdeki kurumların sürdürülebilirlik performansını ortak bir çerçevede ölçmek.

QS Sürdürülebilirlik Sıralaması Kriterleri

A. Çevresel Etki (Environmental Impact) – %45

- Karbon ayak izi (Scope 1 ve Scope 2 CO₂ emisyonları)
- Toplam enerji tüketimi (kWh/yıl)
- Yenilenebilir enerji kullanımı (oran ve miktar)
- Yıllık su tüketimi (m³)
- Kampüs bina ayak izi (m²) ve sürdürülebilir altyapı uygulamaları
- Sürdürülebilirlik temalı ders veya program sayısı
- Üniversitenin çevre politikası ve sürdürülebilirlik hedefleri

B. Sosyal Etki (Social Impact) – %55

- Kadın öğretim üyesi oranı
- Kadın öğrenci oranı
- Üst yönetimde kadın temsili
- Uluslararası öğrenci oranı
- Uluslararası öğretim üyesi oranı
- %100 burslu öğrenci sayısı
- %50 ve üzeri burs alan öğrenci sayısı
- Engelli öğrencilere yönelik hizmetler (erişilebilirlik politikaları)
- Sosyal sorumluluk projeleri ve topluma katkı etkinlikleri
- Sürdürülebilirlik ofisi veya ilgili birimin varlığı
- Kamuya açık sürdürülebilirlik stratejisi veya yıllık rapor paylaşımı

Tablo 6. QS Sürdürülebilirlik Metodolojisi

Kategori	Açıklama / Odak Noktası	Gösterge Sayısı (Yaklaşık)	Ağırlık (%)
Çevresel Etki	Karbon emisyonları, enerji ve su tüketimi, yenilenebilir enerji, sürdürülebilir kampüs, sürdürülebilirlik dersi sayısı	8–10	%45
Sosyal Etki	Cinsiyet eşitliği, bursluluk oranları, yönetimde çeşitlilik, sosyal sorumluluk, erişilebilirlik, uluslararasılık	10–12	%55

Veri Kaynakları:

- **Üniversite Beyanları:** Üniversiteler tarafından QS'e sunulan resmi veriler. Öğrenci ve personel istatistikleri, sürdürülebilirlik dersleri, karbon emisyonları, enerji ve su tüketimi gibi operasyonel bilgiler.
- **Üniversite Web Siteleri ve Resmî Raporlar:** Yıllık sürdürülebilirlik raporları, çevre politikaları, sosyal sorumluluk belgeleri ve kamuya açık stratejik planlar.
- **Bibliyometrik Veri Tabanları (Elsevier / Scopus):** Sürdürülebilirlikle ilgili akademik yayınlar ve atıf verileri; sosyal ve çevresel etki temalı araştırmalar.
- **QS Tarafından Uygulanan Anketler (Varsa):** Kurumsal sürdürülebilirlik algısı, toplumsal katkı faaliyetleri ve sosyal eşitlik uygulamalarına yönelik geri bildirimler.

8. THE (Times Higher Education World University Rankings)

THE Dünya Sıralaması, üniversiteleri öğretim kalitesi, araştırma, atıf etkisi, uluslararası görünürlük ve sanayi geliri gibi unsurlar üzerinden objektif ve sübjektif verilerle değerlendirir. THE, her yıl dünya genelinde binlerce yükseköğretim kurumunu değerlendirerek sıralama hazırlar. Değerlendirmede hem sayısal veriler (atıf, yayın) hem de akademisyen/işveren anketleri yer alır. Sıralama, araştırma kalitesini, öğretim ortamını, uluslararası etkileşimi ve sanayi işbirliklerini bütüncül şekilde analiz eder. THE'nin puanlamasında, üniversitenin genel skoru aşağıdaki ana başlıklar ve alt göstergelerden alınan puanlara dayanır.

THE Sıralamasında Dikkate Alınan Kriterler:

A. Öğretim (Teaching)

- Üniversitenin eğitim ortamı kalitesi
- Akademik saygınlık anketi (teaching reputation)
- Öğrenci/öğretim üyesi oranı
- Doktora derecesine sahip personel oranı
- Doktora öğrenci sayısı
- Kurumun gelirleri (öğretimi destekleyecek altyapı)

B. Araştırma (Research)

- Araştırma hacmi, gelirler ve itibarı
- Akademik saygınlık anketi (research reputation)
- Araştırma gelirleri
- Araştırma üretkenliği (yayın sayısı, fakülte başına düşen makale)

C. Atıf Etkisi (Citations)

- Üniversitenin yayınlarının küresel bilim dünyasındaki etkisi
- Makale başına atıf ortalaması (alan düzeltmeli)
- Çok yazarlı uluslararası makalelerde katkı etkisi

D. Uluslararası Görünürlük (International Outlook)

- Küresel etkileşim ve çeşitlilik
- Uluslararası öğrenci oranı
- Uluslararası öğretim üyesi oranı
- Uluslararası ortak yayın oranı

E. Sanayi Geliri (Industry Income)

- Bilgi transferi ve sanayi iş birliği
- Üniversitenin sanayi ortaklarından elde ettiği gelir
- Teknoloji transferi, lisans gelirleri vb.

Tablo 7. THE Metodolojisi – Temel Kriterler

Kategori	Açıklama	Ağırlık
Öğretim (Teaching)	Eğitim ortamı: Öğretim kalitesi, öğretim üyesi başına öğrenci oranı, doktoralı personel oranı vb.	%30
Araştırma (Research)	Araştırma hacmi, gelirler ve itibar: Makale sayısı, araştırma geliri, anket verileri	%30
Atıf Etkisi (Citations)	Araştırma etkisi: Makalelere yapılan atıflar	%30
Uluslararası Görünürlük (International Outlook)	Uluslararası personel, öğrenci oranı ve iş birlikleri	%7,5
Sanayi Geliri (Industry Income)	Sanayi işbirliklerinden elde edilen gelir: Bilgi transferi	%2,5

Veri Kaynakları:

- **Akademik Saygınlık Anketi:** Küresel düzeyde 20.000'den fazla akademisyenin görüşü.
- **Veri Sağlayıcılar:** Elsevier Scopus bibliyometrik veri tabanı.
- **Üniversite Beyanları:** Öğrenci sayısı, personel verileri ve mali raporlar.

THE, öğretim kalitesine, araştırma etkisine ve küresel işbirliğine dayalı güçlü bir karşılaştırma ölçütü sunar. Bu yaklaşım, üniversitelerin yalnızca yayın ve atıf değil, aynı zamanda itibar, çeşitlilik ve iş dünyasıyla bağlarını da öne çıkarır.

9. THE Impact

THE Impact Rankings, üniversitelerin Birleşmiş Milletler'in Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SKA / SDG) doğrultusunda topluma, çevreye ve ekonomiye katkı düzeyini ölçmeyi amaçlar. Bu sıralama, yalnızca akademik performansı değil; sosyal sorumluluk, çevresel bilinç, eşitlik ve kalkınma katkılarını da dikkate alır.

Kurumların genel skoru, en az 4 SKA (SDG) alanında verdikleri verilere dayanır. Her üniversite;

- SDG 4 (Nitelikli Eğitim) verisi sunmak zorundadır.
- Ek olarak, katkı sağladığı en yüksek puanlı 3 SDG değerlendirmeye alınır.
- 17 SKA'dan herhangi birinde katkı sağlayan üniversiteler sıralamaya dâhil olabilir.

Değerlendirme, hem nicel veriler (yayın, proje, sayısal katkı) hem de nitel veriler (raporlar, politikalar, uygulamalar) üzerinden yapılır.

THE Impact İzleme Kriterleri – Genel Yapı

Her üniversite için değerlendirme şu şekilde yapılır:

- SDG 4 – Nitelikli Eğitim → Zorunlu
- En yüksek puan getirilen 3 SDG daha → Üniversite seçer
- Toplam puan = SDG 4 (%25) + en iyi 3 SDG (%25'er)

Tablo 8. THE Impact Sıralamasında Yer Alan 17 SDG ve İzleme Alanları

SDG No	Sürdürülebilir Kalkınma Amacı	İzleme Kriterleri / Odak Alanları
SDG 1	Yoksulluğa Son	İhtiyaç sahibi öğrencilere destek, burslar, sosyal yardımlar
SDG 2	Açlığa Son	Gıda erişimi, kampüs beslenme programları, tarım projeleri
SDG 3	Sağlık ve Kaliteli Yaşam	Psikolojik destek, sağlık hizmetlerine erişim, halk sağlığı eğitimi
SDG 4	Nitelikli Eğitim (zorunlu)	Yaşam boyu öğrenme, topluma açık dersler, öğretmen eğitimi
SDG 5	Cinsiyet Eşitliği	Kadın liderliği, eşitlik politikaları, cinsiyete dayalı şiddetle mücadele
SDG 6	Temiz Su ve Sanitasyon	Su kullanımı, geri kazanım, hijyen eğitimi
SDG 7	Erişilebilir ve Temiz Enerji	Yenilenebilir enerji kullanımı, enerji politikası
SDG 8	İnsana Yakınsız İş ve Ekonomik Büyüme	Mezun istihdamı, staj olanakları, kampüs içi istihdam fırsatları
SDG 9	Sanayi, Yenilikçi ve Altyapı	Ar-Ge yatırımları, teknoloji transfer ofisi, girişimcilik desteği
SDG 10	Eşitsizliklerin Azaltılması	Engelli öğrenciler için hizmetler, sosyal kapsayıcılık politikaları
SDG 11	Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar	Mimari erişilebilirlik, afet risk yönetimi, sürdürülebilir kampüs
SDG 12	Sorumlu Tüketim ve Üretim	Geri dönüşüm sistemleri, atık azaltımı, yeşil tedarik
SDG 13	İklim Eylemi	Karbon ayak izi ölçümü, iklim politikaları, çevre eğitimi
SDG 14	Sudaki Yaşam	Deniz kirliliği araştırmaları, kıyı koruma projeleri
SDG 15	Karasal Yaşam	Biyoçeşitlilik çalışmaları, orman koruma, yeşil alan yönetimi
SDG 16	Barış, Adalet ve Güçlü Kurumlar	Etik yönetim, şeffaflık, akademik özgürlük, yolsuzlukla mücadele
SDG 17	Amaçlar için Ortaklıklar	Yerel, ulusal ve uluslararası iş birlikleri, kamu-STK iş birlikleri

Veri Kaynakları:

- Üniversite Beyanları: SKA'lara yönelik faaliyet raporları, politika belgeleri, resmi web sayfaları
- Elsevier Scopus Bibliyometrik Verisi: Her SKA ile bağlantılı bilimsel yayın ve atıf analizi
- THE'nin uyguladığı bağımsız değerlendirme süreci

Tablo 9. TÜBİTAK Girişimcilik ve Yenilikçi Endeksi, YÖK Üniversite İzleme ve Değerlendirme Sistemi, URAP, QS, ve THE Sıralamalarında Kullanılan Veri Kaynaklarının Karşılaştırılması

Sıralama / Sistem	Veri Kaynakları	Kapsam ve Yöntem
YÖK – Üniversite İzleme ve Değerlendirme	• YÖKSİS (öğrenci, öğretim elemanı, mezun verileri) • TÜBİTAK (Ar-Ge ve proje verileri) • TÜRKPATENT (fikri mülkiyet) • YÖKAK (kalite süreçleri) • Üniversite beyanları (sosyal sorumluluk, yönetim, sürdürülebilirlik)	Performans izleme sistemi; veriye dayalı kamuya açık izleme; rekabetten çok gelişim odaklı
TÜBİTAK – Girişimcilik ve Yenilikçi Endeksi	• YÖKSİS • TÜBİTAK • TÜRKPATENT • KOSGEB (girişim destekleri) • Üniversite beyanları (teknopark, sanayi iş birlikleri)	Yenilikçi, iş birliği, girişimcilik ve ticarileşme odaklı, performans dayalı sıralama sistemi
URAP (University Ranking by Academic Performance)	• Web of Science/InCites (yayın, atıf, H-indeks) • YÖKSİS (öğretim üyesi sayısı – sadece normalleştirme için)	Akademik performans odaklı, %100 objektif, bibliyometrik verilerle çalışır
QS (Quacquarelli Symonds)	• Akademik Saygınlık Anketi (150.000+) • İşveren Anketi (100.000+) - Scopus (yayın, atıf) • Üniversite beyanları (personel, öğrenci)	Anket ağırlıklı, prestij odaklı, uluslararası görünürlük ve işveren itibarı öne çıkar
THE (Times Higher Education)	• Akademik Saygınlık Anketi (~20.000) • Elsevier / Scopus (yayın, atıf) • Üniversite beyanları (finans, öğrenci sayısı, gelir)	Araştırma, öğretim, uluslararasılaşma ve sanayi gelirleri gibi çok boyutlu kriterlere dayalı değerlendirme

Tablo 10. Sistem Türleri ve Yaklaşımlar

Sistem	Türü	Veri Temeli	Odak Noktası
YÖK	Ulusal (Türkiye)	Kamu verisi + kurumsal bildirimler	Performans izleme, yönetim ve gelişim
TÜBİTAK GYÜE	Ulusal (Türkiye)	Objektif veriler + ticarileşme	Girişimcilik, Ar-Ge, iş birliği
URAP	Uluslararası	Bibliyometrik (tamamen objektif)	Akademik üretkenlik
QS	Uluslararası	Anket + bibliyometri + beyan	Saygınlık, istihdam, uluslararası etki
THE	Uluslararası	Anket + bibliyometri + finansal veri	Araştırma, öğretim, gelir ve görünürlük

Tablo 11. QS & THE & URAP Karşılaştırması

Özellik	QS	THE	URAP
Akademik İtibar	Var (%40)	Var (%15–18)	Yok
İşveren İtibarı	Var (%10)	Yok	Yok
Atıf Verisi	Var (%20)	Var (%30)	Var (%21)
Öğretim Kalitesi	Öğrenci/akademisyen oranı (%20)	Çok detaylı (%30)	Yok (sadece üretkenlik odaklı)
Uluslararasılık	Öğrenci + akademisyen oranı (%10)	Öğrenci, personel, iş birliği (%7,5)	Uluslararası iş birliği (%15)
Sanayi Geliri	Yok	Var (%2,5)	Yok

- **QS:** Dünyada en çok bilinen sıralamalardan. Güçlü anket ağıyla itibar ve prestij unsuru öne çıkar.
- **THE:** Hem anket hem nicel veri. Öğretim kalitesi detaylı.
- **URAP:** Sadece objektif yayın ve atıf verisi.